

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ МУЗЕЇВ В ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

*Березовська Т.В., кандидат історичних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет*

Майже всі вищі навчальні заклади України мають свої музеї. Вони різняться концептуально, маючи різне спрямування: від природознавчих до історичних, присвячених історії і сьогоденню певного навчального закладу. В науковому співтоваристві панує думка, що “універсалізм та універсальність підготовки кадрів в університетах, неначе коріння, глибоко переплетені з освітніми можливостями музею” [1].

Проте сьогодні, коли в Україні відбуваються процеси становлення нової соціополітичної системи, коли перед країною гостро повстало питання ломки старих корупційних відносин і формування нової соціально активної свідомості, університетські музеї покликані формувати у студентської молоді чітко визначену громадянську позицію.

Тема особливостей формування і функціонування музеїв при вищих навчальних закладах знайшла своє висвітлення в роботах українських дослідників, таких як Іван Буланій, Іван Явтушенко, Юрій Омельченко, Галина Мезенцева [2]. Разом з тим питання про специфіку університетських музеїв залишається дискусійним [3]. Безумовно, особливістю музеїв при вищих навчальних закладах є відображення в експозиції університетського світу. Тим самим музей працює на формування корпоративної свідомості. Він закріплює в свідомості студента думку про належність до особливого університетського світу, який залишиться з ним на все життя.

Не викликає жодного сумніву, що кожен університет дбає про власний імідж. Місія музею цей імідж формувати і підтримувати. При цьому слід підкреслити, що музей не лише несе інформацію, але й впливає на свідомість відвідувача музею емоційно. І найбільшого ефекту виховна функція досягає через емоційний вплив. В музеї реалізуються завдання громадянського і патріотичного виховання. Тому є всі підстави для того, щоб додати до балансу трьох основних функцій музею, а саме: дослідницької, навчальної та презентаційної, додати ще одну-виховну. І її специфіка полягає в формуванні у студентської молоді стійкої громадянської позиції і відчуття патріотизму.

Основні пан рямки громадсько-патріотичного виховання через музейні експозиції мають декілька складових.

Перед усім це духовно-моральна складова, сутність якої полягає в усвідомленні студентами вищих цінностей, орієнтирів, ідеалів, соціально-вагомих процесів і проявів реального життя, здатністю керуватися ними як визначними принципами в практичній діяльності.

Друга складова покликана сформувати у молоді відчуття причетності до рідного краю, університету, Батьківщини. Це система заходів, спрямованих на пізнання історико-культурного коріння, усвідомлення неповторності власної країни, її долі, нерозривного зв'язку з нею, формування гордості за славних предків і визначних сучасників.

Третя складова-громадсько-правова. Впливає через систему заходів на формування правової культури і дотримання законів, навичок оцінки політичних і правових подій і процесів в суспільстві і державі, громадянської позиції, постійній готовності служити своєму народу і виконувати конституційний обов'язок.

Четверта складова-соціально-патріотична. Спрямована на активізацію морально-духовної і культурно-історичної традиції, на формування активної життєвої позиції.

П'ята складова-військово-патріотична. Орієнтована на формування у молоді високої патріотичної свідомості, ідей служіння державі, здатності до її військового захисту.

Специфіка сьогодення університетських музеїв в Україні визначена її новітньою історією, революцією гідності, подіями на Сході. В кожному музеї України частина експозиційної площі відведена під тематику, що висвітлює події останніх, непростих для України, років. Це матеріали, що присвячені Небесній сотні, участі викладачів та випускників університету в зоні антитерористичних дій на Донбасі та Луганщині, численні листи-подяки за волонтерську діяльність університету, за допомогу переселенцям та воїнам АТО.

Така експозиція створює ситуацію емоційної співпричетності, а через неї в свою чергу досягається мета патріотичного і громадянського виховання. Не слід забувати, що патріотизм являє собою моральну основу життєдіяльності держави і виступає в якості важливого внутрішнього мобілізуючого ресурсу розвитку суспільства, формування активної громадянської позиції особистості. Тому так важливо в університетських музеях формувати у студентства чітко визначену громадянську позицію, виховувати почуття патріотизму.

Таким чином, слід відзначити, що усвідомлення студентом свого внутрішнього світу залежить від сформованості у нього чітких соціальних установок. Громадянські якості формуються під впливом оточуючого середовища і власних зусиль особистості в певних умовах. Університетські музеї покликані зіграти в цьому процесі не останню роль, бо через співпричетність до інтересів свого навчального закладу студент виходить на співпричетність до інтересів своєї держави і бажання служити їй

процвітання. А це вже активна громадянська позиція, така необхідна сьогодні, в стрімкий, мінливий, непростий час.

Тому в добу глобалізації та інформації, зростаючої взаємозалежності цивілізацій, країн і народів, в обстановці, обумовленої змінами політичної ситуації, економічних умов, ідеологічних установок, духовних і моральних орієнтирів університетські музеї покликані достойно нести не лише просвітницьку, але й виховну функцію. А однією з важливих складових виховної функції сьогодні є формування стійкої патріотичної і громадянської позиції молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Философский век. Альманах. Вып.30. История университетского образования и международные традиции просвещения.- Т.3 / Отв. ред. Т. В. Артемьева, М. И. Микешин. – СПб. : Санкт-Петербургский центр истории идей. – 2005. – С. 307.
2. Буланый І. Т. Громадські музеї України: історія, досвід, проблеми / І. Т. Буланый, І. Г. Явтушенко. – К. : Вища школа, 1979. – 210 с.
3. Омельченко Ю. А. Розвиток навчальних музеїв : навч. посібник / Ю. А. Омельченко. – К. : Наукова думка, 1988. – 180 с.
4. Мезенцева Г. Г. Музезнаводство: на матеріалах музеїв Української РСР / Г. Г. Мезенцева. – К. : Наукова думка, 1980. – 160 с.
5. Самойленко Л. Г. Освіта і музеї-партнери чи незручні сусіди? [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://prostir.museum/publication/ua>.